

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

(ВЛАСНИК МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ДЕЛА)

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. ПРЕТПЛАТА СЕ ПОЛАЖЕ У НАПРЕД, И ТО НАЈМАЊЕ ЗА ПОЛА ГОДИНЕ, КОД СВИХ ПОЛИЦИЈСКИХ ВЛАСТИ, И ИЗНОСИ: 20 ДИНАРА НА ГОДИНУ ЗА ДРЖАВНА И ОПШТИНСКА НАДЛЕШТВА, А ЗА СВЕ ДРУГЕ ПРЕТПЛАТНИКЕ У ОПШТЕ 12 ДИНАРА ГОДИШЊЕ. ЗА ИНОСТРАНСТВО: ГОДИШЊЕ 24, ПОЛУГОДИШЊЕ 12 ДИНАРА У ЗЛАТУ. ПОЈЕДИНИ БРОЈЕВИ „ПОЛИЦИЈСКОГ ГЛАСНИКА“ НЕ ПРОДАЈУ СЕ. РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволио је, на предлог Министра Унутрашњих Дела, поставити:

за лекара среза брзопаланачког Николу Ничоту, лекара — помоћника опште државне болнице;

за контрактуалног секретара санитетског одељења Министарства Унутрашњих Дела, Др. Јована Кујачића, бившег физика у Даниловом Граду у Црвој Гори.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 21. септембра 1912. године, у Београду.

КРЕТАЊЕ КРИМИНАЛИТЕТА

у месецу августу 1912. год.

Према званичним извештајима окружних начелстава, Управе града Београда, градских и среских судова, у току месеца августа тек. год. извршено је у Србији:

1. Убистава	30
2. Детоубистава	3
3. Нехотичних убистава	4
4. Покушаја убистава	30
5. Разбојништава	15
6. Силовања	5
7. Тешких телесних повреда	21
8. Паљевина	63
9. Опасних крађа	99
10. Злонамерних поништаја туђих ствари	26 ¹⁾

¹⁾ У месецу августу прошле године дела је ових било:

1. Убистава	27
2. Детоубистава	2
3. Нехотич. убистава	10
4. Покушаја убистава	30
5. Разбојништава	17
6. Силовања	4
7. Тешких телесн. повреда	20
8. Паљевина	55
9. Опасних крађа	83
10. Злонамерних поништ. туђих ствари	20

Од изложених дела пронађено је:

Убистава	27 или	90·0%
Детоубистава	3	100·0%
Нехотичних убистава	4	100·0%
Покушаја убистава	28	93·3%
Разбојништава	12	90·0%
Силовања	5	100·0%
Тешких тел. повреда	21	100·0%
Паљевина	4	6·3%
Опасних крађа	56	55·4%
Злонамер. поништаја туђих ствари	3	11·1%

Највећи број убистава извршен је вагреним оружјем (22), оштрим оруђем (4), тупим оруђем (3), тровањем (1).

Узроци њиховом извршењу леже: у међусобној свађи за 9 случајева, у освети за 5, у користољубљу за 5, у нужној одбрани за 2, у љубомори за 2, и за 7 случајева узроци су непознати.

Посматрана према местима у којима су извршена изложена убистава јављају се: у срезу јабланичком 2 (оба непронађена), у срезу ресавском 2 (1 непронађено), у срезу млавском 2, у срезу качерском 2, и по 1 у срезовима: посавском округа београдског, врачарском, пчињском, десковачком, јасеничком округа крагујевачког, крагујевачком, неготинском, ражањском, копаоничком, расинском, темнињском, моравском округа пожаревачког, рамском, хомољском, пожаревачком, љубињском, подунавском, орашком, бољевачком, прокупачком, студеничком, и у вароши Београду.

Детоубистава су извршена: у срезу колубарском округа ваљевског 2, и у срезу подгорском 1.

Нехотична убистава извршена су по 1 у срезовима: трстеничком, нишком, рамском и у вароши Крагујевцу.

Покушаји убистава извршени су: у срезу деспотовачком 5, у срезу подунавском 3, у срезу прокупачком 3 (1 непронађен), и по 1 у срезовима: врачарском, ваљевском, десковачком (непронађен), лепеничком, јасеничком округа крагујевачког, крајинском, трстеничком, бањском, алексиначком, нишком, морав-

ском округа пожаревачког, млавском, пожаревачком, качерском, љубињском, ужичком, црногорском, и у варошима: Нишу и Београду.

Сва ова дела извршена су већином у међусобној свађи и освети.

Разбојништва су извршена: у срезу расинском 2, у срезу рамском 2, у срезу голубачком 2 (1 непронађено), и по 1 у срезовима: кључком, брзопаланачком, неготинском, деспотовачком, параћинском, нишком (непронађено), звишком, пожаревачком и подунавском (непронађено).

Силовања су извршена по 1: у срезу колубарском округа београдског, јабланичком, расинском, ресавском и бољевачком.

Тешке телесне повреде извршене су: у срезу мачванском 2, у срезу подунавском 2, и по 1 у срезовима: врачарском, пчињском, лепеничком, крагујевачком, ресавском, алексиначком, сврљишском, бањском, нишком, нишавском, посаво-тамнавском, љубињском, зајечарском, бољевачком, прокупачком, трнавском и драгачевском.

Паљевине су извршене: у срезу сврљишском 10, у срезу подунавском 6, у срезу пожаревачком 5, у срезу добричком 5 (1 пронађена), у срезу деспотовачком 4, у срезу колубарском округа београдског 3, у срезу зајечарском 3, у срезу колубарском округа ваљевског 2, у срезу параћинском 2, у срезу алексиначком 2, у срезу млавском 2, у срезу заглавском 2 (1 пронађена), и по 1 у срезовима: десковачком, јасеничком округа крагујевачког, крагујевачком, неготинском, брзопаланачком, расинском, ресавском, бањском, моравском округа пожаревачког, звишком, љубињском, качерском, бољевачком, (пронађена), златиборском (пронађена), ариљском, трнавском и драгачевском.

Вредност свих извршених паљевина износи око 13.000 динара.

Опасне крађе извршене су: у вароши Београду 11 (1 пронађена), у срезу тамнавском 8, у срезу колубарском округа београдског 5 (4 пронађене), у срезу посаво-тамнавском 4 (2 пронађене), у срезу звиш-

СТРУЧНИ ДЕО

СУЂЕЊЕ ПРЕД ИЗБРАНИМ СУДОМ

(НАСТАВАК)

3. Процедура при суђењу.

Писмено о закљученом уговору за избрани суд подносе парничари или један само парничар оној полицијској власти, у чијем ће се подручју спор извиђати, и ова ће, ако нађе да према стању ствари има места томе и да је она за то надлежна, известити о избору судије, па заказати и њима и парничарима где ће и кога дана суђења ради доћи. Од дана кад је писмено власти предано, па до дана суђења не треба да прође више од петнаест дана — §. 438. Ако је у питању апсолутна надлежност избраног суда, онда онај, који хоће да тражи пресуђење по свом потраживању код избраног суда, обратиће се молбом за састав избраног суда надлежној полицијској власти (§ 438), у којој ће изложити своје потраживање и у опште извести у њој све оно, што се у § 94 за тужбу прописује, јер ова молба за састав избраног суда замењује тужбено писмено. За тим ће даље полицијска власт поступити онако како је мало час (бр. 2) казано.

Кад дође од полицијске власти одређени дан суђења, онда су на исти дужни доћи судије и парничари са својим сведоцима — §. 441.

Избрани суд дужан је, приступајући извиђању, оценити и сам своју надлежност, а за тим држати се у извиђању и суђењу основног принципа грађанске судске процедуре — *audiatur et altera pars*¹⁾. Он дакле

1) Поступак за извиђање и суђење није детаљно прописан у нашем грађ. суд. поступку. У старом аустр. грађ. суд. поступку налазила се у § 372. ова одредба: «Избрани судија треба да се држи поступка, на који су се странке сложили, али, ако му оне то нису прописале, онда је он везан за овај судски поступак». А у новом аустријском поступку вели се у § 578: «Избране судије треба, пре но што изректу пресуду избраног суда, да саслушају странке, и да извиде стање ствари, која је подлога спору. Избране судије одређују поступак по свом слободном нахођењу, ако није што друго утврђено уговором о избраном суду или доцнијом писменом погодбом странака». Ја мислим, што се нашег права тиче, да парничари не могу прописивати избраним судијама, кога ће се поступка они у суђењу држати. У § 436. казано је да предмет уговора о избраном суду имао бити оно, о чему ће избрани суд судити и имена лица која ће судије бити. Према томе у том уговору не могу се налазити и обавезна за судију упуства у погледу поступка. Сем тога нигде се у глави 16. не спомиње да странке могу углављивати поступак за избрани суд. Па како су прописи грађанског судског поступка по правилу *аритудне* природе, то се онда не могу вољом странака ни мењати. Ово у толико мање што по нашем поступку има парница, због којих парничар мора изаћи, дакле не од драге воље, пред избрани суд (§ 434.). Према томе избране судије држаће се при извиђању и суђењу оних прописа, који су постављени за редован суд, у колико се од тога не одступа у специјалним прописима о поступку код избраних судова (§§ 441, 442, 443), и у колико сама природа извиђања и суђења пред избраним судом то не захтева. На пр. при састављању писмене пресуде избраног суда мора се pazити, да она садржи оно, што се у § 305. тражи за пресуде редовних судова. Али из природе суђења пред избраним судијама, по правилу неправницама, следује да се пресуда

тамнавском 2, у срезу ресавском 2, у срезу алексиначком 2, у срезу нишком 2, (оба пронађена), у срезу хомољском 2, у срезу бољевачком 2 и по 1 у срезовима: посавском округа београдског, кодубарском округа београдског, пчињском, масуричком, деспотовачком, поцерском, јасеничком округа смедеревског и ариљском.

Вредност свих уништених ствари износи око 2.000 динара.

Поред изложених дела у току месеца августа тек. године извршено је у Србији и 8 самоубиства и то по 1 у срезовима: посавском округа београдског, ваљевском, неготинском, левачком, нишавском, моравском округа пожаревачког, косаничком и црногорском.

Највећи број самоубиства извршен је: *вешањем 4, ватреним оружјем 2, давленим у води 2.*

Узроци њиховом извршењу леже: у болести за 2 случаја, у *душевном растројству* за 1, у *страху од казне* за 1, у *честољубљу* за 1, у *шијанству* за 1, и за 2 случаја узроци су *непознати.*

Покушаји самоубиства извршени су: у вароши Београду 3 (2 тровањем, 1 ватрено; домаћа распра, очајање и љубав) и по 1 у срезовима: алексиначком (ватрено, рђаво материјално стање) и вароши Пожаревцу (ватрено, болест).

Општи преглед до сад изложених дела овакав је:

www.ком 4 (све пронађене), у срезу драгачевском 4 (3 пронађене), у срезу пчињском 3, у срезу јасеничком округа крагујевачког 3 (све пронађене), у срезу гружанском 3 (све пронађене), у срезу мтавском 3 (2 пронађене), у срезу бољевачком 3 (све пронађене), у срезу поречком 2 (1 пронађена), у срезу деспотовачком 2 (1 пронађена), у срезу левачком, 2 (обе пронађене), у срезу сврљишком 2 (1 пронађена), у вароши Нишу 2 (обе пронађене), у срезу јадранском, 2 (обе пронађене), у срезу рађевском 2 (обе пронађене), у срезу студеничком 2 и по 1 у срезовима: грожанском (пронађена), врачарском (пронађена), подгорском (пронађена), ваљевском, јаблиничком, лепенничком (пронађена), крагујевачком (пронађена), неготинском, крајинском (пронађена), ражањском (пронађена), копаоничком (пронађена), беличком (пронађена), ресавском, алексиначком, белопаланачком (пронађена), азбуковачком (пронађена) моравском округа пожаревачког (пронађена), рамском, хомољском, пожаревачком (пронађена), таковском, орашком (пронађена), зајечарском, косаничком (пронађена), црногорском, рачанском, трнавском (пронађена), моравичком и у варошима: Крушевцу (пронађена), Пироту (пронађена), Пожаревцу (пронађена), Ужици (пронађена).

Вредност свих ових крађа износи око 14.500 динара.

Злонамерних поништаја туђих ствари било је: у срезу лесковачком 6, у срезу

Текући број	О К Р У Ж И	Убиства	Детубиства	Нехотична убиства	Покушаја убиства	Разбојиштва	Силована	Тешке телесне повреде	Паљењине	Опасне крађе	Злонамерни поништаји туђих ствари	Самоубиства	Покушаји самоубиства
1	Округ београдски	2	—	—	1	—	1	1	3	7	2	1	—
2	« ваљевски	—	3	—	1	—	—	—	2	10	2	1	—
3	« врањски	4	—	—	1	—	1	1	1	4	8	—	—
4	« крагујевачки	2	—	1	2	—	—	2	2	8	—	—	—
5	« крајински	1	—	—	1	3	—	—	2	4	—	1	—
6	« крушевачки	3	—	1	1	2	1	—	1	3	—	—	—
7	« моравски	3	—	—	5	2	1	1	7	6	3	1	—
8	« нишки	—	—	1	4	1	—	4	13	5	4	—	1
9	« пиротски	—	—	—	—	—	—	1	—	2	—	1	—
10	« подрински	—	—	—	—	—	—	3	—	9	1	—	—
11	« пожаревачки	6	—	1	3	6	—	—	9	12	2	1	1
12	« руднички	3	—	—	2	—	—	1	2	1	—	—	—
13	« смедеревски	2	—	—	3	1	—	2	6	1	1	—	—
14	« тимочки	1	—	—	—	—	1	2	6	4	2	—	—
15	« топлички	1	—	—	3	—	—	1	5	1	—	1	—
16	« ужички	—	—	—	2	—	—	—	2	3	1	1	—
17	« чачански	1	—	—	—	—	—	2	2	8	—	—	—
18	Управа града Београда	1	—	—	1	—	—	—	—	11	—	—	3
Свега:		30	3	4	30	15	5	21	63	99	26	8	5

Из канцеларије Антропометријско-Полицијског Одељења Министарства Унутрашњих Дела, 21. септембра 1912. године АБр. 1319, у Београду.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

треба да саслуша обе парничне стране о њиховим потраживањима, тврђењима и одбранама, за тим њихне сведоке, да испита спорни однос, да оцени поднесено доказе и на основу слободне доказне теорије да изрекче своју пресуду. Избрани суд, и ако у главном из поднесених доказних средстава црпе основе о истинитости навода и тражења парничара, и на основу тога изриче пресуду, ипак није у оцени доказне снаге појединих доказних средстава везан за правила грађанског судског поступка, која важе за поступак пред редовним судовима, за који је код нас у главном својсена законска доказна теорија. То важи и онда кад је у питању доказна снага и јавних и приватних исправа¹⁾. Ово следује из § 442., у коме се вели: „избрани суд извића просто, пресуђује по здравом разуму...“ а то значи да избране судије, као људи у које парничари имају нарочито поверење, имају с обзиром на поднесене доказе и своје уверење о истинитости парничарских навода и захтева да донесу пресуду, за коју су они убеђени да одговара правичности. У колико би они при том навели штету једној парничној страни тиме, што би навалично у извићању и суђењу били неправедни, у толико се против такве пресуде, засноване не на убеђењу судија да је истинито оно, што парничар, који је добио парницу тврди, већ на намери њихној да једном парничару учине неправду, може изјавити жалба, — тач. 4. § 444. Наравно да у таквом случају ту навалично учињену неправду мора доказати парничар, који тврди да му је учињена. Али не треба заборавити да се у пресуди избраног суда морају навести и разлози, са којих је избрани суд дошао до убеђења, да та и та тврђења парничара сматра за истинита, те према томе, и то се има сматрати као гаранција, да избране судије не могу тако олако прећи преко доказних средстава, нарочито исправа, којима парничари поткрепљују своја тврђења.

Избрани суд има право захтевати од полицијске власти да му она пошаље сведока, кога су парничари позвали на су-

избраног суда не може поништити с тога, што у њој није означено „по ком се параграфу закона пресуђује“ (тач. 8 § 303.), међу тим овај захтев у погледу пресуде редовних судова мора бити испуњен. Остали захтеви, који се у § 305. наводе, морају бити испуњени и код пресуде избраног суда. Иначе нема управо „пресуде“ како је законодавац у §§ 442. и сл. замислио и за то ће је првост. суд по жалби поништити (§§ 444, 447). Види о овом питању: Стевановић Алекса, Поступак општинских судова у грађанским парницама и поступак избраних судова, страна 115. и следеће.

¹⁾ Тако и Јоцић, у расправи Избрани суд, Полициј. Гласник за 1909. стр. 296. Противно гледиште заступа Стевановић А. у навед. делу стр. 126.

²⁾ По „здравом“ разуму наравно суде и државне судије, јер оне и кад се држе прописа грађ. суд. поступка о доказној снази појединих доказних средстава, морају расуђивати „здравим“ разумом. Према томе, ако се хоће да ове речи „по здравом разуму“ имају извештајан смисао, а то се мора узети да је законодавац хтео, онда ове могу само значити, да избране судије имају да пресуђују по слободној доказној теорији, по својем дакле уверењу, без оних ограничења, која везују државног судију по нашем поступку. Ако се пак узме, да и избране судије подлежу у оцени доказних средстава свима оним ограничењима, којима и државне судије, онда је постојање установе избраног суда код нас скоро излишно.

ђење. Сведоке из другог округа испитаће преко надзорне полицијске власти. Парничара, који, и ако позван, не дође на суђење, постижу штетне последице контумацијалности, т.ј. избрани суд пресудиће спор према доказима, који су му стајали на расположењу, и ако дотични парничар није дошао на суђење — § 441.

Избрани суд мора саставити *писмену пресуду* и доставити је са потписом свију судија парничарима на рецепис, па онда за 15 — петнаест дана, од како је пресуду издао, послати сва акта дотичнога спора првостепеном суду, у чијем је подручју избрани суд делао. Тим актом сматра се да је избрани суд разрешен и престао да делује — § 442. Ако би се по пресуди избраног суда имала полагати заклетва, онда се она не полаже пред избраним судом¹⁾, него ће тада првостепени суд, коме су пресуда избраног суда и акта спора послати, парничаре на рочиште за полагање заклетве позвати и даље по закону поступити — § 443.

4. Правна средства.

Правна средства противу пресуди избраног суда принципијелно нису допуштена по нашем законнику па ни онда, кад би парничари уговорили, да се она могу употребити²⁾. С друге стране *изузетно* се може изјавити жалба на пресуду избраног суда у случајевима, побројаним у § 444., и то и онда, кад би парничари уговорили да се никака правна средства не могу употребити. Јер тако уговарање било би противно јавном поретку и благонравију (§ 13. грађ. зак.) пошто би се њиме шло на изигравање онога, што се у § 444. нарочито хтело да заштити, и на фаворизирање поступака, који се не могу као морални означити.

Случајеви, у којима се изузетно може изјавити жалба на пресуду избраног суда³⁾, побројани су у § 444. који гласи: „По правилу противу пресуде избраног суда нема жалбе. Изузимају се ови случајеви:

1. ако је избрани суд дану му власт прекорачио; или
2. ако је лице које није лично способно, или које није имало власти, пристало да се избрани суд састави; или
3. ако је пресуда основана на превари; или
4. ако би избране судије навалично извићањем или суђењем неправду коме учинили (измена § 127. казн. зак.).“

¹⁾ Пошто § 443. одређује да се пред избраним судом не полаже само *парничарска* заклетва, то онда вештаци и сведоци могу пред избраним судом полагати заклетву. Аустријски грађански поступак то изрично забрањује (§ 588) и наређује да се и сведоци и вештаци имају закључити пред државним судом (§ 589.).

²⁾ Другачије у новом аустријском поступку од 1895., где се у § 594. вели: „Пресуда избраног суда има међу странкама снагу судске правно-снажне пресуде, ако странке у уговору о избраном суду нису углавном да је допуштено побијати пресуду пред избраним судом вишег степена. Избране судије имају на захтев једне странке на препису пресуде избраног суда писмено потврдити, да је пресуда избраног суда задобила правну снагу и да је извршена.“

³⁾ Ако је избрани суд одобрен од стране општинског суда у смислу тач. г § 6., онда према ал. V § 15. против његове пресуде нема места жалби.

Жалба се изјављује у року од 15 дана од дана пријема пресуде и подноси се оном првостепеном суду, у чијем је подручју избрани суд деловао — § 445.

Кад се суд увери да је жалба на време поднесена, онда ће, у случају да је изјављена због тога, што је избрани суд дану му власт прекорачио (тач. 1. § 444.) или што је лично неспособно или неовлашћено лице пристало на састав избраног суда (тач. 2. § 444.) одмах решити, не одрођујуће рочиште за извићање, да ли је жалба умесна или није. Ако нађе да је жалба умесна, да дакле према поднесеним у жалби доказима стоји који од случаја из тач. 1. и 2. § 444., онда ће првостепени суд уништити пресуду избраног суда и упутиће парничаре да други суд саставе. Противу ове судске одлуке нема места жалби. При саставу новог избраног суда логично је узети да се не могу узети за судије лица, која су у првом избраном суду била судије. Јер кад су она могла учинити такве погрешке, да се због њих ништи њихова пресуда, онда су сами себе тиме дисквалификовали за дужност судије. У осталом то следује и из речи „други суд саставља“ у § 447., јер „други суд“ не може бити, ако остану исте судије.

Кад је пак жалба изјављена због тога, што се тврди да је пресуда избраног суда основана на превари (тач. 3. § 444.) или што су избране судије навалично извићањем или суђењем коме неправду учинили (тач. 4. § 444.), онда ће суд одредити рочиште за извићање, на исто позвати парничаре, саслушати их и према резултату извићања донети решење да ли је жалба умесна или није — § 446. Ако нађе да је умесна уништиће решењем пресуду избраног суда и упутити парничаре да други суд саставе, у који, наравно, не могу ући досадашње судије. Против овог решења нема места жалби — § 447¹⁾.

На послетку, кад првостепени суд, било да је одређивао рочиште за извићање (тач. 3. и 4. § 444.) било да није (тач. 1. и 2. § 444.), нађе да жалба није умесна, да дакле не стоје у жалби изнесени наводи, онда ће он својим решењем одбаци жалбу, и онда жалитељ против таквог решења може поднети жалбу Касац. Суду — § 447.

Али сем ових случајева, побројаних у § 444., несумњиво је да се и са других разлога може изјавити жалба на пресуду избраног суда у циљу њеног поништаја. У аустриј. грађ. суд. пост. од 1895. год. (види мој превод овог законика) побројани су у § 595. случајеви код пресуде избраног суда остаје без дејства. Ја мислим да се и по нашем законнику може жалбом тражити поништај пресуде избраног суда

¹⁾ Кад се тражи поништај пресуде избраног суда на основу тач. 3. и 4. § 444., онда је претпоставка за поништај пресуде да постоји кривично дело преваре, учињено према жалитељу од стране противне странке, пуномоћника ове или пуномоћника самога жалитеља, или кривично дело навалично учињено неправде од стране избраних судије, које се казни по § 127. ал. 3. казн. зак. Првостепени суд у таквом случају према § 174. грађ. суд. пост. донети одлуку о пресуди избраног суда, чији се поништај тражи, тек онда, кад се утврди судским путем да постоје или не постоје горе изложена кривична дела.

у овим случајевима, које у § 595 наводи у главном и аустројски законодавац:

1. ако у опште нема уговора о изабраном суду (на пр. за то, што није био састављен писмено у смислу § 436). У оваком случају нема ни „пресуде изабраног суда“, и оно писмено, које се представља као пресуда изабраног суда, не би се могло ни огласити за извршно у смислу (§ 448).

2. ако жалитељу у поступку пред изабраним судом није дато да своје право брани. Оваким поступком било би повређено начело обостраног саслушања, и пресуда, при којој би се то десило, не би могла опстати;

3. ако је у погледу састава изабраног суда (§ 435.) или одлука изабраног суда повређена каква одредба закона (на пр. пресуду није изрекла у смислу § 442. већина судија,) или на њој нема потписа свију судија, или пресуда не садржава оно што је у § 305. бр. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 11 прописано.

4. ако се пресуда изабраног суда противи принудним правним прописима или је парничар осуђен на какву недопуштenu или законом забрањену радњу (§§ 538. и 539. грађ. зак.¹).

Пресуде изабраног суда могу се поднети на извршење надлежној полицијској власти. У § 448. прописује се: који хоће да му се изврши пресуда изабраног суда, поступиће по § 462., т.ј. захтеваће од надлежног првостепеног суда, да пресуду изабраног суда огласи за извршну, који ће то с обзиром на прописе §§ 444, 445, 446, 447, и 307. и учинити. За тим ће захтевати од полицијске власти да ову извршну пресуду изабраног суда и изврши.

Др. Д. Аранђеловић.

УБИСТВА

(НАСТАВАК)

Професор Грос, из Граца, који лично није фотограф, али који признаје велику вредност фотографије у судској материји, у свом лепом делу: „*Handbuch für Untersuchungsrichter als System Kriminalistik*“ препоручује топло употребу апарата за пројекцију у салама за судске претресе. Г. Грос има по хиљаду пута право, али ће остварење његове идеје наћи, пре свега, на предрасуде многих чиновника, који налазе да су ове јасне пројекције мало достојне кривичних судова, а затим на мишљење, да је за пројекције потребна потпуна помрчина (ово мишљење није више тачно пошто данас имамо законе за пројекцију при потпуној светлости), која спречава, или бар отежава, надзиравање окривљених. Па ипак је ова идеја, захваљујући управнику полиције Кетигу, у последње време остварена у Дрезди, у једној атери са доказима помоћу отисака прстију (1909 год.).

¹) Сем свега овога ваља имати на уму да се може тражити код првостепеног суда поновљење парнице, свршене пресудом изабраног суда, у случајевима, прописаним у § 426.

3. Фотографска слика, показана на судском претресу, може, такође, психолошки утицати било на самог окривљеног било на судије. И најбоље написан увиђај не може никад представити све страхоте једног злочина тако верно као фотографија. Добра фотографија може врло често и корисно заменити и најбољи говор државног тужиоца.

Ова улога фотографије била је живо падајућа од извесних теоричара, задахнутих претераним хуманитетом. „Немамо права — веле они — погоршавати положај окривљеног показивањем фотографија које, несумњиво, узбуђују судије и поротнике. Ми не делимо ово мишљење. Пре свега, није никако реч о изазивању каквог ефекта, већ о једном средству обавештења судија и поротника, који дело познају по казивању сведока итп. Оптужба има пуно права, или још тачније она има дужност, да што боље и потпуније обавести о детаљима злочина оне који имају да суде окривљеном. Ако њихова одлука услед овога буде понекад строжа, то може само користити одбрани друштва и припомоћи, може бити, смањењу броја злочина, који се умножавају из године у годину, и то већим делом због ослабљене репресије. Не виђамо ли данас поједино кривичне судове да из принципа ослобођавају своје страсне или тако зване страсне убице? Не заборавимо, у осталом, да фотографије могу бити врло важан сведок и у корист окривљеног, и

4. Најзад, помоћу фотографске коморе у могућности смо да на месту извршеног злочина прикупимо мале али у исто доба и драгоцене детаље за проналазак и идентификовање окривљеног, као што су отисци ногу, прстију, крвне мрље итд.

Фотографисање места злочина.

Прва фотографија, коју треба добити на месту извршеног злочина, катастрофе, самоубиства, несрећног догађаја и т.п. јесте општи изглед овог места. Фотографија ова треба да обухвати све оно што је у вези са злочином и, према потреби, може бити састављена из два дела. Фотографско снимање ове целине релативно је просто ако се злочин, несрећан догађај итд. доиси у отвореном пољу, или на месту које допушта да се положај апарата удешава по нахођењу операторовом. У овим случајевима треба поступити апсолутно онако исто као и приликом снимања предела, само што на разним даљинама од објектива треба ставити пантљико од хартије познате дужине, које служе за одређивање редуције предмета на разним тачкама слике, као и за срачунавање дистанције.

Потребно је узети бар две фотографије општег изгледа, и то у разним положајима: једну н. пр. из центра а другу с леве или десне стране. Ако се има на расположењу довољно фотографских плоча, број овај треба умножити. Предострожности ради, која је често врло корисна, треба вршити дупла снимања. Ово знатно увећава број плоча које треба носити, али је зато веома корисно с обзиром на велику важност ових снимака са гледишта полицијског. Не треба још

заборавити фиксирање приступа ка месту извршеног злочина помоћу специјалних фотографија. Тако, н. пр. ако је злочин извршен у соби, треба такође фотографисати и спољашност куће са вратима од улаза итд.

Фотографисање општег изгледа места извршеног злочина биће знатно отежано ако је ово место ограничено; као н. пр. ако се налази у тесној улици, или у тесном дворишту итп. У овим случајевима треба тражити пута и начина да се што више увећа дистанција између објекта за фотографисање и објектива апарата. Начини, на које се ово може постићи, веома су разни. Претпоставимо да треба фотографисати врата од уласка у једну кућу, која се налази у врло тесној улици. Директно снимање немогуће је због оскудице простора за приближавање или одмицања апарата. У овом случају понекад је могуће доћи до жељеног резултата фотографисањем из куће која се налази преко пута. Ако се преко пута не налази кућа, већ зид, онда апарат треба ставити на овај зид, а у недостатку њега на мердевине. Пошто се у овим случајевима апарат мора мало нагнути, потребно је помичати мутно стакло докле док не буде паралелно са објектом за фотографисање, у нашем случају са вратима. Ово с тога да се не би покварила перспектива.

Снимање се удешава према центру слике. Да би се отклониле нејасности, које произлазе од разлике у дистанцијама између објектива и фотографске плоче, треба употребити врло малу дијафрагму.

Немогуће је побројати све комбинације којима се може користити фотограф у оваквим случајевима. То је његова сопствена оштроумност која у овоме треба да га руководи. Ако располаже великим објективом, посао његов знатно је олакшан. Тада се фотографисање, у већини случајева, може извршити са улице пошто угао објектива не захтева велико помицање у назад.

Ако је злочин извршен у соби, или у каквом затвореном месту — што у пракси најчешће бива — фотографисање је знатно отежано како због ограниченог простора тако и због недовољног осветљења.

Велики ангуларни објективи у овим случајевима од неоцењене су користи. Претпоставимо да треба фотографисати собу средњих димензија у којој је извршено убиство. Прво снимање које треба извршити јесте, као и увек, оно општег изгледа ове собе. Ради овога потребно је поставити апарат у један угао собе — ако положај намештаја ово допушта — и управити објектив на главно место, т.ј. јест оно које представља највећи интерес. То место, у нашем случају, јесте оно на коме се налази леш убијеног. После овог првог снимања треба, на исти начин, приступити и другом, али из противног угла собе. Ова два снимања узајамно се допуњују. Ако соба има излаз у ходник, може се понекад, и то са великим успехом, из њега извршити фотографисање кроз отворена врата собе.

Бертилонов метрички апарат.

Г. Алфонс Бертилон, чувени шеф одељења за идентификацију у париској префектури и први оснивалац судске фотографије и научне идентификације поворотника, комбиновао је нарочити апарат за фотографисање места злочина, у циљу директног добијања, без икаквог другог инструмента сем објектива, фотографија које се могу искористити као прави геометрички планови у preseку, и које се тога могу дати, помоћу правила и простих конструкција, облике и тачне димензије фотографисаних предмета.

Апарат Бертилонов јесте метрички апарат, код кога је тачно утврђено ово двоје: висина оптичке осовине објектива над земљом (1 м 50) и одстојање између оптичког центра објектива и осетљиве плоче. Код објектива за Бертолов апарат одстојање ово износи 10 см. за мале и 15 см. за велике апарате, тако да је за време употребе инструмента мутно стакло увек на истом месту. Апарат је снабдевен групом објектива, који са подједнаким одстојањем од плоче (10 или 15 см.) достижу максимум јасноће на 1 м. 50, 2 м. 50 и 5 м. за мале, и 1 м. 50, 2 м. 3 м. 50 и 15 м. за велике апарате.

Нивои служе да се апарат увек постави потпуно паралелно и хоризонтално, а ослонац (апарата) је тако комбинован, да је оптички центар објектива увек на истој висини.

За фотографисање лешева који леже итд. ослонац се подиже до одређене висине и за њега се утврђује комора у обрнутом положају. У овом положају, објектив малих апарата удаљен је од земље тачно за 1 м. 65.

Копије клишеа овог апарата лепе се — пошто се осуше — на нарочите картоне, који садрже с једне стране означавања дистанције од објектива појединих тачака земљишта, које је у истој паралели са доњом ивицом слике, а с друге означавање редуција појединих равнина, које одговарају градијацији дистанција.

На овим фотографијама могу се директно и брзо читати волчине репродукованих предмета, а поред овога оне се још могу искористити за прављење планова у хоризонталној пројекцији помоћу утврђеног и штампаног обрасца.

Метрички апарати Бертилонови, који су се у почетку израђивали само за плоче величине 31×31, данас се израђују и за плоче 13×18 и 18×24. Апарати 13×18, које је усвојило француско одељење опште сигурности за покретне бригаде, врло су zgodни за ношење. Због своје специјалне конструкције и композиције својих објектива, они се још могу употребити за описну фотографију, као и за обичну фотографију редуцирану или у природној величини.

Бертилонови метрички апарати представљају очигледно велики прогрес у судској фотографији. Са фотографијама, које се помоћу њих добијају, истражни чиновник може увек контролисати исказе сведока у погледу дистанције, и добити тачан појам о распореду места. Сваки

практичар зна колику улогу играју, у извесним аферама, дистанције и величина предмета који се налазе на месту извршеног злочина или несрећног догађаја, и с тога ће лако појмити драгоцену потпору коју му пружа Бертилонова метричка фотографија.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ВИДОКОВИ МЕМОАРИ

(НАСТАВАК)

Упутимо се ка Пале-Ројалу; ту нађосмо једну кафаницу отворену, уђемо да се огрејемо. Пошто смо испили један литар тоглог вина растанемо се у намери да сваки иде својој кући. Идући тако размишљао сам о ономе што сам урадио. Тако брзо пренебрегнути дужност која ми је дата! говорио сам у себи; тако роћи, изиграти поверење старешине! Пуста моја леност! Мој поступак ми је изгледао не само неопростив неки и да најстрожу казну заслужује. Био сам у очајању што сам послушао службенике и решим се да поправим погрешку, да се вратим на место које ми је одређено, да ту проведем ноћ, па макар умро. Кад сам дошао тамо склоним се у један угао да ме не би Делсев приметно ако га ђаво надари да дође.

Сат и по сам тако стојао, крв ми се у жилама поче смржњавати, осетио сам да губим снагу, али наједанпут дође ми једна светла мисао: недалеко одатле беше једна гомила ђубрета, чија топлота оживљује, потрчим тамо и пошто сам ископао рупу дубоку до појаса завучем се у њу и осетим да топлота поврати крвоток у мојим жилама. До пет сати најутра нисам напуштао ово место које ми је било врло угодно изузев само његов мирис. Најзад на кући, која ми је била показана, отвори се капија и изиђе нека жена, која заборава затворити капију. Одмах се полако извучем из ђубрета и уђем у авлију; погледам, нема светлости нигде. Знао сам да су се другови Делсегови дозивали звиждући као кочијаш; пробам и на друго звиждање чујем неко викну! „Козове?“

— Шофер (кочијаш кога је Делсев узимао за вожњу) тражи Рака.

— Јеси ли ти? викну ми исти глас. (То је био Делсев)

— Да, Шофер те тражи, сићи.

— Силазим, чекај ме један минут.

— Хладно је много, одговорим му; чекаћу те код ликерције, на ћошку; пожури, чујеш ли?

Ликерција је већ био отворио, јер је обичај на Нову Годину ранити, али ја нисам озбиљно мислио на пиће и да бих преварио Делсева отворим капију и затворим као да је неко изашао, па се сакријем под басамацима у авлији. Ускоро затим Делсев сиђе, ја пођем њему с десна, шчепам га за јаку и упирући му ништољ

у груди кажем му да је мој хапсеник. „Полази, рекнем му, и ако мрднеш размрркаћу ти главу, а знај да нисам сам“. Ономе од изненађења Делсев не одговори ни реч и пође махнално; наредим му и он ми даде кашеве помоћу којих су му се држале панталоне и тако постанем његов потпун господар: није се могао ни одупрети ни бежати.

Пожурим се да га што пре одведем. Сахат је на торњу искуцавао шест часова кад уђосмо у улицу Роше; један фијакер наиђе и ја дам знак те стаде. Стање у коме сам био могло је навести кочијаша да се боји за чистоту својих кола, али ја му понудим дуплу награду и он оран да заради пристаде. Ево нас возимо се париском каддром. Да бих се још боље осигурао свежем Делсеву руке, јер како се беше повратио од узбуђења, могаше пожелети да се ослободи; могао сам, рачунајући на своју снагу, да не предузимам ово средство, али како сам се био решио да га наведем да призна, нисам желео да се с њим свађам; а баш кад би се и успротивио био би без сумње исти резултат.

Учинивши овако да Делсев не може утећи потрудио сам се да мало омекша и да бих га одобривољно понудим га да се мало привати и он приста; кочијаш нам набави вина и пијући продужисмо да се возамо немајући никакав циљ. Било је још рано и всрујући да ће бити боље да га још не предајем власти, предложим му да га водим да доручкујемо на једно место где ћемо добити засебну собу. Он не одби понуду и одведем га код „Кадран-Бле“. Али пре но што смо тамо стигли он ми је већ био дао знатна обавештења о приличном броју његових другова, који су још били слободни по Паризу и био сам уверен да ће се он за столом потпуно откопчати. Казао сам му да је једини начин да задобије наклоност Правде, да проказује, и да бих га у то уверио наведем му неколико доказа из једне философије коју сам увек употребљавао са успехом кад сам хтео утешити оптужене. И он је доиста био потпуно расположен кад се кола зауставише пред кафанским вратима; уђемо, он је ишао преданом, и пре но што сам поручио кажем му, да бих могао ручати мирно, да дозволи да га вежем на мој начин. Оставам му руке слободне да би њима могао кретати и руковати виљушком, а за столом му већа слобода и не треба. Он се није ни мало противио тој мојој предострожности, а ево како сам радио: двома сервијетама вежем му обе ноге за столицу тако да није могао ни пробати да устане а да не падне.

Делсев је јео с великим апетитом и обећа ми да ће све оно што ми је казао поновити пред г. Ханрием. У подне, пошто смо попили кафу, узнемо понова фијакер и пођемо потпуно измирени и као добри пријатељи; Делсев бејаше угрејан добро. После десет минута били смо у главној полицији; г. Ханри беше окружен својим чиновницима за одржање реда и они му реферисаху новости од Нове Године. Уђем и поздравим га овим речима: част ми је да вам пожелим Срећну Нову Годину,

која вам доводи злогласнога Делсева. — То се зове поклон за Нову Годину! рече ми г. Ханри гледајући ухваћенога, а за тим окренув се чиновницима настави: желети је, господо, да сваки од вас има по нешто тако да понуди господину управнику“. После тога он ми нареди да одведем Делсева у затвор и додаде: »Сад, идите, Видоче, па се одморите, задовољан сам с вама“.

Због хапшења Делсева добио сам много доказа да су старији са мном задовољни, али је оно поред тога увећало мржњу коју су према мени осећали чиновници за чување реда и њихови агенти. Један једини од њих г. Тибо, признавао ми је заслугу.

Сви полицијски чиновници, који нису имали среће у служби заједно са крадљивцима и зликовцима бацали су дрвље и камење на мене. По њиховим речима било је страшно, гадно употребити моју ревност да се друштво отресе злочинаца који су нарушавали његов мир; ја сам био један чувен злочинац, није било злочина који ја нисам извршио; такве су гласове они о мени ширили. Да ли су они сами веровали у штогод од тога? Крадљивци су бар били уверени да сам ја као и они радио »занат“ и кад су говорили о томе они су били савесни. Да бих их ушлео у моје мреже било је потребно да они мисле да сам њихов; и кад се ухвате они су ме сматрали за издајника, али сам при свем том у њиховим очима био *шатрав од фине багре* (отмен лопов); само што сам ја крао некажњен јер сам био потребан полицији. То су крадљивци причали по затворима. Чиновници за одржање реда и њихови агенти трудили су се да то причање протурају као истину, а после, зар нису они сами могли испредати га како су хтели? Оним јадницима службеницима, које сам оптуживао мора човек донекле и опростити, јер су они могли помислити да сам и ја био лопов пошто су од незапамћена времена сви *тајни агенти* вршили тај отмен »посао“. Они су знали да су тако почели: Купил, Компер, Флорентин, Левеск, Коко-Лакур, Бурдари, Кааре, Манилон и сви они који су ми претходили или који су ми помагали; они су видели да је већина од ових агената понова осуђена, и, како сам им ја изгледао преспреденији, ревностнији и предузимљивији него они, они су закључили да сам ја био највештији шијун и највештији лопов. Ја им прштам ову заблуду, која личи на оно намерно измишљено тврђење да сам крао сваког дана. Кад је г. Ханри чуо за ово он је дириут одговорио: »ако је истина да Видок врши злочинства сваки дан, онда је то разлог да се може тврдити да да сте ви немоћни: он је сам, а ви сте многобројни; кад сте дознали да краде зашто га не ухватисте на делу? Он је напротив успео да многе од ваших другова ухвати на самом делу, а ви не можете; он вам добро враћа мило за драго!!!“

Чиновници су били збуњени одговором и ућутали су се, али како је било очевидно да ће њихово непријатељство расти из дана у дан, управник полиције реши да будем независан. Отада ја сам био

слободан да радим како нађем да је најбоље за службу; наредбе сам примао непосредно од г. Ханри-а, а њему сам једино и давао рачун о мојим пословима.

Сад сам удвојио своју ревност, ако је то било могуће; г. Ханри се није бојао да ће се моја оданост умањити, али како је већ било људи који би ме радо уклонили, даде ми једног помагача, који ме је на одстојању пратио, спреман да спречи сваки напад који би из потаја могао бити на мене управљен. То, што сам био ослобођен тугорства, учини да сам имао много успеха: похватао сам једну гомилу крадљивца, који би још дуго избегавали испред потера да нисам био ослобођен надзора чиновника за одржавање реда и њихових агената. — Али ја сам радоћи морао бити најзад упознат и крадљивци су се закљњали да ће ме се отрести једаред; више пута умало што нисам пао под њиховим ударцима, али моја физичка снага и, могу рећи, моја храброст, учинише да сам из најбоље удешених замки изашао као победилац. Неколико њихових покушаја, у којима су настрадали, показали су им да сам ја био решен да скупо продам свој живот.

Двадесет осма глава.

Врло је ретко да какав робијаш побегне у намери да се поправи, а најчешћи је случај да тежи да се дохвати престонице те да ту примени опасно знање које је стекао у казненом заводу, који је, као и већина наших затвора, школа за усавршавање у присвајању туђега добра. Готово сви велики крадљивци усавршили су се тек пошто су провели више или мање времена у робијашници. Понеки од њих били су по пет шест пута осуђивани док су постали чувени лопови. Такви су били: Виктор Дебоа и његов друг Монжене, звани Добошар, који су у Паризу извршили велики број крађа, које маса и данас истиче и препричава као доказ вештине и смелости.

Ова су два човека последњих година стално били у сваком ланцу али су усповали утећи и били су још једном дошли у Париз. Полиција није имала среће да их ухвати те ја добијем наредбу да их потражим. По свему је се примећавало да они имају веза са другим незнатнијим осуђеницима а сумњало се да их прима и крије једна жена, чији син *Ноел*, *звани с наочарима*, беше познат разбојник. Та је жена била врло добро васпитана, свирала је врло добро и у средњем грађанству, где је девојкама давала лекције из свирања, важила је као вештакиња. Она је давала приватне лекције у Маре-у и у кварту Сен-Денис, где отменост њеног држања, чистота у говору, скромност у оделу и извесан понос, који не уништава ни најгора судбина, допушташе да се мисли, да је она из неке од оних многобројних фамилија, којима револуција не беше оставила ништа више до гордост и јакиковање. Кад је слуша и гледа човек који је не познаје та мала жена изгледа врло занимљива, па чак је имала и нечега што изазива саучешће. Имала је једну тајну: није се знало где јој се део муж. Неки су говорили да је рано

остала удовица, други су говорили да ју је он оставио, а трећи да је она склизнула с правог пута. Које је од ових казивања било најприближније истини не знам, али знам поуздано да је госпођа Ноел била мала, смеђа, њено око и нестални поглед са пријатним изгледом допуњаху љубазност њенога гласа у коме је имало много чари. У њеном лицу био је и анђеолов и ђаволов, јер године беху развиле црте које показују рђаве мисли.

Г-ђа Ноел беше добра и љубазна али само према људима који су имали нешто помешано са Правдом; она је њих примала као што мати каквога војника прима синовље другове. Да човек буде код ње добро примљен било је довољно бити из истог пука, из кога је и њен син *Ноел с наочарима* и тада је она, колико из љубави према сину толико исто из задовољства, чинила услуге. Али и она је поштована као лоповска мајка; код ње су они одседали, она им је набављала оно што им треба, она је чак ишла да им тражи »рада“, и кад је коме од њих требало пасош она се није могла смрити докле га не набави. Г-ђа Ноел је имала много пријатељица и обично је на име које од њих узимам пасош, а кад га узму, онда се у пасошу хемикалијама избрише име и опис те пријатељице, па се место тога стави име и опис који се хоће. Г-ђа Ноел је имала увек овако избрисаних пасоша, који су били као капа за сваку главу.

Сви робијаша били су деца Мајке-Ноел, само је она ипак највише волела оне који су били у вези са њеним сином; за њих она није имала граница; њена кућа била је отворена за све избегле робијаше и била је њихово збориште. У осталом ови су људи били према њој захвални. Полиција је била обавештена да они не одлазе к њој само да је виде; они су њој казивали све своје планове, знала је њихова »дела“; они су се њој поверавали потпуно и били су сигурни да она неће одати тајну.

Мајка-Ноел није ме била никад видела, моје су јој црте биле потпуно непознате и ако је често слушала о мени. Није, дакле, било тешко да јој се јавим а да не изазовем сумњу, али мени је било главно да је наведем да ми каже људе које ми је требало пронаћи и мислио сам да ми за то треба много вештине. Прво намислим да је уверим да сам одбегли робијаш; зато ми је требало да узмем име каквог крадљивца, кога су јој њен син или његови другови описивали. Требало је, разумо се, да колико толико личим на тога, и потражим међу робијашима које познајем, да ли има некога који је био у вези с *Ноелом с наочарима*, и не нађох ни једнога који би био мога доба и чији би опис био колико толико сличан моме. Најзад напрежући тако памћење сетим се некога *Жермена*, званог *Роаје*, или *Капетан*, који је био блиски познаник Ноелов, и ма да не личаше ни најмање на мене ипак изберем њега. Тај је Жермен, као и ја, више пута бежао из казног завода и то смо једино имали заједничко; он је имао косе црне а ја плаве; био је мршав а ја нисам оскудовао у добљини; његово

млицом бива је опаљено и црнасто, а моје бело и светло; додајте томе још да је он имао дугачак нос, да је много шмркао бурмут, да је због тога имао поздрве стално гараве и запитвене те отуда и глас уљкав.

Требало ми је много па да могу да представљам Жермена, али се ја нисам плашио од тога. Косу подсечем као што је носе робијаша; и њу и браду обојим црно, а браду путим да ми осам дана расте; да бих дотерао лице умивао сам се водом у којој су куване оклопине од ораха, а да бих сасвим довршио сличавање напуним поздрве кафом и тако добијем и ја глас као што га је он имао. Ноге сам тако исто вешто удесио трљајући их једном течносту, за коју сам рецепт још у Бресту добио, изазвао сам на њима пликове, а тако исто нацртао сам и трагове од окова. Кад је ово све било готово узмем једно одело које је одговарало моме положају. Чак нисам заборавио да узмем ципеле и кошуљу жигосане са оним страшним Gal. Све је било потпуно, само је још недостајала која стотина оних животињца које живе код сиротиње и које су, ја мислим, биле са скакавцима и са краставим жабама: једна од седам невоља старог Мисира, али ја и њих за новац набавим и кад су се припитомиле, а то је било после једног минута, упутим се ка мајци-Ноел, која је становала у улици Пиктон.

А стигао сам; куцнем, она ми отвори. Један поглед био јој је доста; позва ме да уђем и видећи да смо сами почнем причати ко сам. „Ох, драги мој, не треба да ми кажете одакле сте дошли; сигурна сам да сте гладни“. — Да, врло гладан, одговорим ја; има двадесет четири часа како нисам ништа окусио. Одмах, и не чекајући даље објашњење она изиђе и врати се са једним тањиром свињетине и флашом вина што метну преда ме. Нисам жватао, него сам гутао, просто сам се давио колико сам брзо јео; све оде а ја измоћу залогача не преговорих ни речи. Мајка-Ноел беше очарана мојим апетитом. Кад је сто био чист рокном јој обискујући јој се о врат да је загрлим: ах, мајко, ви сте ми повратили живот; Ноел ми је право казао да сте ви добри. После тога наставим јој причати да сам њенога сина видео, пре осамнаест дана и казао сам јој новости о свима осуђеницима за које је она марила. Појединости, које сам јој казивао, биле су тако истините и тако познате да она не могаше ни помислити да ја лажем.

„Ви сте свакако чули за мене? наставим ја. Ја сам много преспатио; име ми је Жермен, а зову ме Капетан; ви сте морали чути за моје име? — Да, да, мој пријатељу, рече ми она, мој син и његови другови говорили су ми о вашим несрећама; нека сте добро дошли, мој драги Капетане! Али, велики Боже, не можете тек остати такав какав сте сад. Види се да вас гадне животиње ждере; прљекајте, донећу вам рубље да се пресвучете, и да се пристојно оденете.“

Захвалим се мајци Ноел и кад ми се учини најзгодније обавестим се где су

Виктор Дебоа и његов друг Монжени. „Дебоа и Добошар! Ах, драги мој, не говорите ми о њима, рече она. Онај лупеж Видок начинио им је грдне пакости. Од кад им је неки Јосиф (Јосиф Лонгвил, бивши полицијски службеник), с којим су се састали два пута у овој улици, рекао да не долазе у овај квартал, да их не би Видок ухватио, они су били принуђени да оду.“

— Шта, нису у Паризу? повичем мало узбуђен.

— Е, нису они далеко, одговори мајка — Ноел; не остављају они околину Париза. Ја их још виђам овде онде и надам се да ће ме скоро посетити. Мислим да би се обрадовали да вас виде овде.

— О, ја вас уверавам, кажем јој, да они не би били задовољнији него ја, и кад би могли да им нишете сигуран сам да би ме одмах позвали к себи.

— Кад бих знала где су ишла бих сама да их зовем да вам учиним задовољство, али не знам њихово склониште и најбоље је да будемо стрпљиви и да их чекамо.

— Да ли вас познају Видок и она његова два пса, Левеск и Компер? упита ме она.

— Да, одговорим. Два пут су ме до сад хапсили.

— Онда се чувајте, Видок се пресвлади, он има свако одело које му треба да би ухватили несрећника као што сте ви.

Разговарали смо тако око два сата, па ми г-ђа Ноел понуди да ми спреми да оперем ноге; ја то примим. Кад сам се изво она се ражали. „Како вас жалим, рече ми некако матерински, колико сте морали трпети! Али зашто нисте казали одмах? Зар не заслужујете да вас човек грди?“ И тако прекоревалујући ме она ми прегледа ноге и пошто ми је провалила сваки плик она их убрса вуном па намаза неком помадом, за коју ме је уверавала да дејствује врло сигурно. Имала је нешто античко у неговању које ми је она указивала само је недостајала позија: нити сам ја био какав славан путник нити мајка — Ноел племенита странкиња. По свршеном лечењу она ми донесе чисто рубље, а како је мислила о свему набави и један бријач, препоручујући се да ми обрија браду. „Гледаћу после, рече ми она, да вам купим радничко одело, а ово је општи капут људи који су у оскудици; у осталом шта мари? старо често вреди као и ново.“

Пошто сам се тако удесио мајка — Ноел ме одведе у једну собу за спавање; та је соба служила и за радионицу за прављење лажних кључева; улаз је био заклоњен стварима окаченим о један чивилук. „Ето, речени, кревет у коме су ваши пријатељи спавали више од четири пута. Нема опасности да ће вас полиција ту узнемирити; можете спавати мирно.“

(НАСТАВИТЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Б. С. бив. полицијски практикант пита: *Има ли права, да првостепени Суд решењем одбије повериоца од тражења интабулације на имање дужника, кад је уговорено тражење обезбеђења пре и после рока, а рок још није прошао?* Стављајући ово питање, питач је објаснио, како првостепени суд у А. одбија таква тражења и ако је потврђеном облигацијом, као јавном исправом, дужник дао права повериоцу, да поверилац може тражити интабулацију његовог имања и пре и после рока.

На ово питање одговарамо ово:

Према § 326 грађанског закона хипотека (или интабулација) је *право залог* на непокретном добру. Како је право залог једно стварно право, то је и хипотека као једна врста тога права, стварно право. Према томе за прибављање права хипотеке потребно је испунити све оне погодбе, које закон тражи за остварење једног стварног права. Један од битних услова за остварење тога права је и *пристанак дужника на хипотеку*, јер сваки дуг не претпоставља залог (в. тач. VIII уредбе о интабулацији и § 306 грађ. закона).

Уз сваку исправу о зајму, која представља главан уговор, може се у самој исправи (или и особено) уговорити и једно споредно право повериоцево, а то је хипотекарно право његово на дужниковом непокретном добру. На тај уговор о хипотеци нема никаква утицаја рок исплате само обвезе, те се према томе она може уговорити и пре и после тога рока. Хипотека није *средство за обезбеђење*, које грађански поступак предвиђа за тражбине у опасности, већ је хипотеци *циљ обезбеђење првенствене исплате из непосредног добра*. Према томе ко хоће да постигне тај циљ, он га мора и уговорити. За такав уговор, као за сваки други уговор, потребна је поред осталог неумњива и јасно изражена воља странака, односно у овом случају нарочито воља дужникова, кога терети такав уговор. Тај је захтев прописан у тач. VIII напред пом. уредбе, у којој се забрањује интабулирање дужниковог добра, ако за то нема у исправи дужниковог *„изречно дозвољења“*.

Према овоме није на закону основано поступање пом. суда, што одбија интабулирање исправа о зајму, ако је у њима изрично и јасно стављена воља дужника, да *допуштају интабулирање свога имања и пре уговореног рока исплате зајма*. Али је правилно поступање суда, ако се у таквим исправама налази само она уобичајена изјава, како дужник допушта повериоцу *„све врсте обезбеђења и пре и после рока“*, а не наводи се изрично допуштање интабулације.

Међутим, сматрамо за дужност помени, да постоји и једна одлука опште седнице Касац. Суда од 12. VIII. 904 Бр.

7117 која гласи: „Кад у облигацији дужник каже да повериоцу дозвољава сва средства обезбеђења, онда се под тим подразумева и пнтабулација“. Али је та одлука, по нашем мишљењу, према ономе што смо напред изложили, погрешна.

II.

Исто лице пита нас: „Шта треба да чини неки купац имања, коме је среска власт путем јавне лицитације продала нечије имање за кривичне трошкове и од њега узела излицитирану цену, на новац употребила на исплату кривичних трошкова онога, чије је имање продато, - кад га напослетку својим решењем извештава, да не може писати за издање тапије, јер су акта продаје изгубљена?“

На ово питање одговарамо: Прво што треба да учини дотични купац имања, то је, да се против таквог решења среске власти жали вишој власти, у овоме случају прво начелству. Среска власт је погрешила, што је доносила такво једно решење, јер је она свакако имала могућности писати суду за тапију и без акта продаје. Она је имала доста службених података о томе не само, да је дотично имање доиста продато, већ и у којим границама. Такви су подаци: бројеви деловодних протокола, под којима су заведени попис општ. суда и протокол лицитације; књига извршених продаја, која се води у уредним канцеларијама; квити извршног чиновника дата купцу на положену куповну цену, која често пута код марљивих и савесних чиновника увек садржи и границе продатог имања; оглас о продаји, који се налази код општинског суда и напослетку акт среске власти, којим је питан првостеп. суд о теретима на дотичном имању. На основу свију тих службених података, које је требало изложити у једном реферату, среска је власт и могла и била дужна писати суду за тапију.

III

М. Т. механџија из Страгара, пита:

1. којим је законом предвиђено, како ће се, колико и према чему наплаћивати акције у сеоским механским радњама;
2. да ли општинска власт може произвољно буџетом сваке године одређивати величину акција; и
3. ако општинска власт неумесно више наплати акција, која је власт надлежна, да нареди повраћај неумесно више наплаћеног акција.

На ово питање одговарамо:

1. Плаћање акција прописано је Уредбом о наплаћивању механског од 6. VI. 1840. год., а по тач. 5. измена и допуна у овој Уредби од 7. III. 1907. г. механе у селима плаћају на име акција у месечним ратама 6% од годишње механске кирије. Како питач обавља механску радњу у својој згради, а Уредбом није прописан начин за оцену годишње кирије механе, то је за наплату акција меродавна годишња кирија његове механе

по извршној оцени пореског одбора, учињеној ради разреза пореза.

2. Према ономе што је казано у предњој тачци општинска власт нема права годишњим буџетом произвољно одређивати стопу акција.

3. У случају неумесне наплате акција, Уредбом се не предвиђа поступак за повраћај таквих сума, нити је одређена надлежност власти за расправу тих питања. Али, како је пом. законом о изменама и допунама у тој Уредби од 7. III. 1907. извршење тога закона стављено у дужност Министру Финансија, то се њему треба и обратити за повраћај неумесно наплаћеног акција.

М. П.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Светозара Урошевића, званог „Сека-Перса“, професионалног коцкара и крадљивца, тражи Управа града Београда ради извесног саслушања. Стар је око 45 год., висок, суво-

њав, косе и бркова смеђих, очију жућкастоплавих. Од особених знакова има: а) белегу од посекогине, у величини од 2 см., у облику праве линије, правца косог, за 4 см. изнад превоја десног лакта; б) по грудима је јако малав, и в) на леђима има две мале белеге од посекогине.

Јевта Радовановић, циганин, из Дреновца, украо је два коња 24. тек. м-ца и побегао. Лични опис није јављен.

Депеша Начелника Ср. Мачванског Бр. 171.

Милорад Николић, трговац из Зајечара, 25. тек. месеца у вече убио је у селу Рготини свога таста и ташту, и побегао. Стар је 27 год. висок, добро развијен, у опште смеђ.

Депеша Начелника Среза Зајечарског Бр. 18724.

КРАЂА СТОКЕ

Миловану Стојиљковићу, из Лепенице, ноћу између 18. и 19. тек. м-ца украдена је кобила, матора 8 год., висока око 140 см., длаке црне, без белега и роваша. Са кобилем је одведено и женско ждребе, маторо 6 месеци, длаке црне.

Депеша Начелника Ср. Пољаничког Бр. 9282.

МАНГУП СТОКА

При Срезу Врачарском налазе се два мангуп коња: један доратаст, по носу лисац, без роваша, а други длаке врале, са жигом „В“, такође без роваша. При истом срезу налазе се још и две кобиле, обе длаке доратасте, са жигом „Т“ и „В“.

Депеша Начелника Среза Врачарског Бр. 20219.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС

Књига:

„ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА“

готова је и може се добити како код потписаног, тако и код свију књижара у Београду.

Пошто је књига изнеда 55 штампаних табак, више дакле 30 штампаних табак од онога, што је позивом на претплату обећано, па је придодат и регистар, то је цена књизи повећана од 5 на 8 динара, како би се покрили трошкови око штампе.

Књижари у унутрашњости могу добити књигу на доплату са 20% рабата, ако поруче најмање десет књига.

Појединцима ћу слаати такође на доплату.

Димитрије С. Малајић

околни начелник у пензији
„Његошева“ бр. 71.